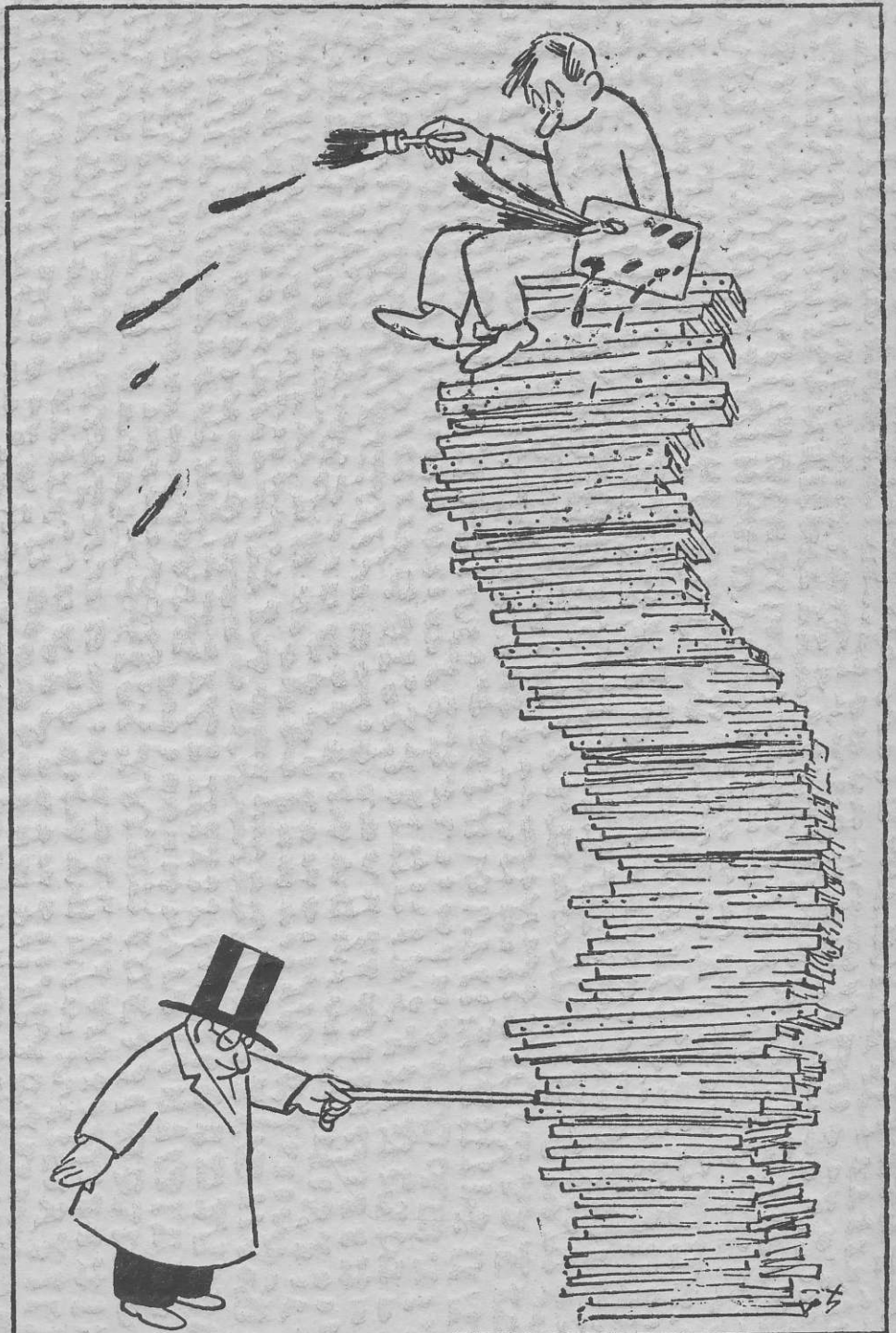
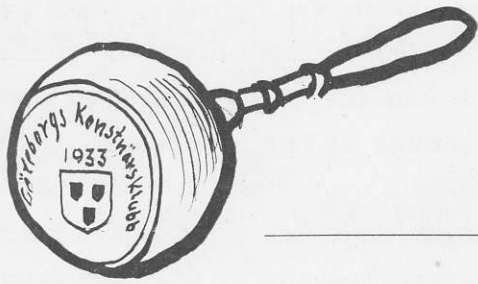

GÖTEBORGS KONSTNÄRSKLUBB 1933-1943

Kritikern och konstnären

av Oscar Jacobsson

GLIMTAR FRÅN KLUBBLIVET UNDER 10 ÅR

Detta är en historik. Den omspinner endast tvänne lustrum, så den behöver inte tagas alltför seriöst. Men när man passerar en milstolpe, den må nu beteckna en liten vägstump eller ett större avstånd, stannar man alltid ett ögonblick, tänker tillbaka i tiden och säger till sig själv: Minns du?

Milstolpen, som vi i dag stanna inför, bär inskriften "Göteborgs Konstnärsklubb — 10 år".

Konstigt, säger man, är klubben inte äldre?

Nej, det konstiga är just att Göteborg en stad med över kvartsmiljonen invånare, en målarskola med konstnärstraditioner och i början av 1930-talet en konstrikning, som uppmärksammades under beteckningen "göteborgsmåleriet". intill denna tidpunkt saknade någon som helst sammanlutning mellan konstnärerna i stan. De larvade omkring i spridda grupper tittade snett på varandra, knöt vänskapsband, bildade kottier, skällde ut varandra eller beundrade varandra klickvis. Mera blev det inte.

Varför hade inte Göteborg en konstnärsklubb, där utövarna av de sköna konsterna kunde träffas till sällskaplig samvaro och lära känna varandra oavsett vilken "ism" de bekände sig åt?

Dessa funderingar välvde sig under sköret på en tecknare i stan. Han träffade likasinnade och diskuterade frågan. Visst ska vi ha en klubb, sa' de mera initiativrika. Vi sätter i gång.

Budkaveln gick. Den 26 januari 1933 satt ett dussin målare, tecknare och skulptörer på Lorensbergs restaurant och ventilerade klubbfrå-

gan. Det var Carl Berger, Evald Björnberg, Tor Bjurström, Bror Cederqvist, Hjalmar Eldh, C. T. Holmström, Sigge Jernmark, Gustaf Ljunggren, Kristian Lundstedt, Ragnar Sandberg, Gunnar Wallin och Gustaf Wärnlöf.

Vid detta första möte såg det lilla klubbarnet, sedermera känt under namnet **Göteborgs Konstnärsklubb**, kvällens ljus. Kallelse utgick till konstnärskretsar och den 16 februari 1933, alltså för jämt 10 år sedan, konstituerades klubben vid ett sammanträde på Hotel Eggers. Sigfrid Ullman sattes upp på ordförandeplatsen. Gunnar Wallin skrev första sidan i den protokollbok, som han förtfarande förvaltar och präntar det ena bladet efter det andra med data ur klubbens historia. Det är dessa protokollsblad i prydlig tuschpränt, som i det efterföljande ger stoff till klubbens lilla minnesskrift. Några data ur protokollet här och där ger en tydlig bild av hur Göteborgs Konstnärsklubb från att i början ha varit ett problem-barn nu hunnit stabilisera sig och som 10-åring kan glädja sina dagars upphov och de konstnärer, vänner och gynnare, som senare blivit upptagna i dess krets.

De första åren av klubbens tillvaro kännetecknas av ned- och uppgångsperioder. Vägarna söderut stod öppna. Och klubbens kallelsekort sökte förgäves sina adressater, som var tillfinnandes i Casablanca eller Sevilla, på Montparnasse eller Mallorca. Konstnärer är också att likna vid skygga hästar. De stegrade sig vid försök till inringning och trampade in på klubbmötena med

skyggglappar för ögonen, rädda att finna något ord, som liknade **Tvång** skrivet på väggen framför dem.

Men så småningom upptäckte alla, att Göteborgs Konstnärsklubb endast ville ena medlemmarna till sällskaplig trevnad och naturligtvis även verka till nytta, om detta kunde göras utan att konstpolitiska motiv spelade in. Vikingen Ullman anförde de första åren som ordförande sina skror och eggade dem med vilda sånger från hans bohsländska adoptivland. När Sigfrid Ullman lade ner ordförandeklubban blev det Alex. Langlet, som fick ta' spiran. Och vi hoppas att han inte på länge förtröttas att svänga den fina klubba, som Johan Nilsson donerade till klubben. Under Alex. Langlets älskvärda färla går en klubbafton i gemytets tecken. Medlemmarna trivs med varandra på klubbmötena. Det är en klar vinst att notera efter 10 års samarbete.

För att sätta litet extra färg på samkvämen har diverse förmågor införskrivits, som på olika sätt har bidragit till underhållningen. Trubadurer ha skapat fest i salar och källare. Där har Ewert Taube, Gunnar Bohman, Einar Fagstad m. fl., dragit sina visor till luta och dragspel. Engströms-historier, Dan Andersson-dikter och Frödingsbitar i olika tolkningar har skapat glädje i kretsen, trollkonstnärer och illusionister har trollat med dimensionerna och till den fylligare andliga spisen kan räknas föredrag om "encaustotekniken" av

den danske gästen Rud-Pedersen, visning av färgfotografier, instruktioner i konsten att grunda en pannå av Alex. Langlet, en kavalkad av svenska skämttecknare av Red. Sten Sjögren. m. m.

Till de roligaste minnena hör klubbens små utflykter, när det vårats och gräset har grönskat och lockat medlemmarna ut på grönbete. Resan till Skagen var den stora fullträffen. Salta vindar rasslade i gräset på Jylland. Ginsten blommade, Carlsberger skummade och konstnärssjälarna läskade sig i minnet från fornstora dar i konstnärskolonien vid Gammelskagen. Det var en dejlig dag, som medlemmarna talar om fortfarande som ett exempel på en riktigt lyckad utfärd.

Lika tjusigt väder förgyllde trippen till Nya Älfsborgsön, som befanns ha många vackra utsiktspunkter för ett målaröga. Supé efteråt på Långedrag med den berömda solnedgången, god mat och avecer spred sin glans över kvällen. Harald Skogsberg på Pixbo och John Nilsson har gästfritt öppnat sina portar för konstnärsklubben och en höstutfärd till Kungälv var ett försök att pr buss erövra envirogerna.

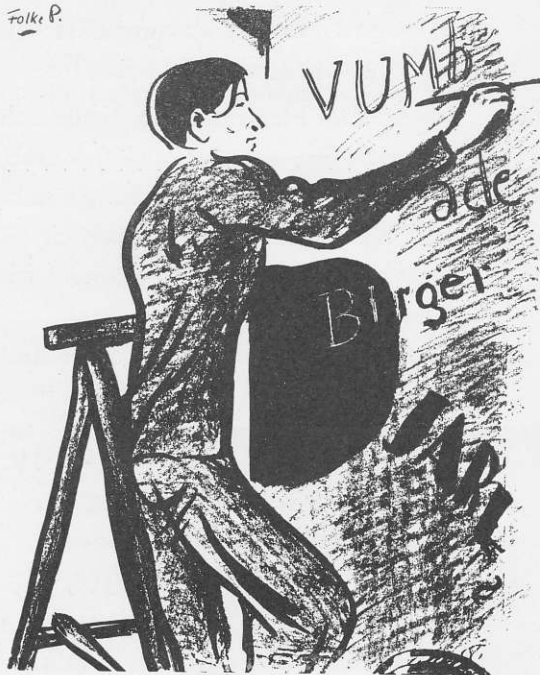
En önskan för framtiden måste finnas i en sådan här minnesskrift, Konstnärsklubben hoppas få en egen lokal med arkiv och utställningsmöjligheter med mera sådant. Tills nu har den fört en ambulerande tillvaro på olika näringsställen men trivts kanske allra mest när den fått tömma en remmare under källarvalven i Carolus Rex.

Man är överens om, att det betiodes en konstnärssammanslutning i Göteborg, som tillvaratog medlemmarnas intressen och samtidigt verkade för ett gott kamratskap dem emellan.

Ur det första protokollet.

VUMBFLUGAN SURRAR...

Folke P.

Ragnar Sandberg var en flitig dekoratör på Vumbfesterna.

En del mystiska annonser i dagspressen kom folk att undra över vad VUMB betydde. Något för allvetaren Haglund att fundera på.

VUMBA Lördag!
på Grand!

”Sekreteraren ansåg tiden mogen för klubben att offentligen framträda som nöjesarrangör för att på detta sätt leda en liten silverström in i Klubbkassan.

Grands direktion hade på förfrågan meddelat att den ställde sig intresserad...”

En kommitté utarbetade förslag för kvällen.

Ett lockande namn skulle nyskapas — och snart lyste ordet VUMB och VUMBEN från annonser i tidningarna.

Arbetsutskottet utgjordes av Poul Kanneworff, Gunnar Ström, Gunnar Fagiell, Erling Ärlingson och Sven Moell, men många hjälpte till att måla, så Ivan Ivarson, Ragnar Sandberg och Magnus Bjursten.

Till den 7 april (1934) hade Grand förändrats till en österländsk fantasi med målade jättebaldakiner och nedhängande ”japanska skyltar”. Och C. T. Holmström fångade i sin prolog VUMBISK VÄLKOMST klubbmedlemmarnas humör:

Vi slungat våra verktyg
för en dag

med själ och hjärta

Vumben till behag.

Lång fasta ha vi brutit

lång näsa åter knutit

som unga lejon rutit

ur våra vilda, djupa strupar

tag på tag. —

Ty nu i kväll skall Vumben
släppas lös!

Den vumb, som varit vår se'n
hedenhös!

Vår vumb ur kvinnobrösten

vår vumb ur mörka hösten

vår vumb i vårljuströsten

i atelierens nattfrost aldrig

bottenfrös!

Ärlingsson, Moell, Bjursten, Svensson, Jernmark, Elsa Sandberg, och Andreasson i färd med att släppa Vumbflugan lös på Valand.

Albert Eldhs omslagsteckning till sommartidningen VUMBEN

"Klubben har av VUMB-framgången uppmuntrats och beslutat sig för att fira sommaren med en skrift, som på varjehand trevliga sätt vill ge uttryck åt konstnärligt kynne, humör och arbete." I juni trycktes det stora häftet med omslag av Albert Eldh och med omväxlande innehåll.

Vid norska konstnärbesöket i oktober 1934 utsåg klubben värdar åt de gästande Reidar Aulie, Harald Dal, Arne Ekeland, Kai Fjell och Willi Midelfart.

Det svensk-norska samarbetet fortsatte på våren 1935 då Kunstnerforeningen i Oslo inbjöd fem unga målare från Konstnärsklubben till ett besök i Oslo några dagar. Styrelsen som fick i uppdrag att ord-

na saken, utsåg följande medlemmar:

Ivan Ivarson, Ragnar Sandberg, Rudolf Flink, Alf Lindberg och Ragnvald Magnusson. Som Sandberg ej kunde resa, för Ansgarius Börjesson.

DEN ANDRA VUMBEN var färdig den 1 april 1935 då klassiska mästerverk i lätt karikering strålade från Valands väggar — Mona Lisa, Venus födelse, Venus (efter Arosenius) utdelande sina håvor åt bland andra kronprins Fredrik och kronprinsessan Ingrid — allt målat av Eric Biuw, Sigge Jernmark, Gunnar Ström och Frithiof Swensson.

Göteborgarna hittade till festen, kanske på grund av den lilla ruggiga åsna som trippade runt staden med plakatet:

JAG ÄR EN ÅSNA
SOM INTE GÅR
PÅ VUMBEN.

TREDJE VUMBEN, den 1 april 1936 på Valand, lades nu upp med stor organisation.

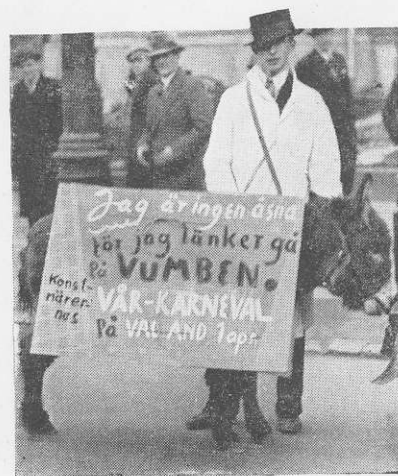
Det blev också en bizarr och otrolig, surrealistisk Vumb, med en jättstor vårfluga nakna skyltdockor av vax och på klädstreck, Josefs mantel och Isaacs ullstrumpor.

Under kvällen utkom häftet "50 bilder i svart och vitt".

Nyårsnatten 1936—1937 utkom det brokiga bladet NY-ÅRS-PALETTEN med bl. a. en rundfråga som löd:

HUR FÅ ETT TRIVSAMMARE GÖTEBORG? Tjugo tämligen hetsiga svar från kända göteborgare gav som helhetsintrycket att staden förfulades och förändrades på en slump.

Det första föredraget inom klubben hade också handlat om det absoluta behovet av ETT SKÖNHETS-RÅD I GÖTEBORG — talare var dr Wigert-Lundström.

Slottsskogens åsna annonserade Vumben på stadens gator.

Tiden var nu mogen för DEN FJÄRDE VUMBEN — och den sista på fem år.

I programbladet till Vumben tog klubbens ordförande, Sigfrid Ullman, till orda:

"Mina damer och herrar!

Appropå Göteborgs Konstnärsklubb.

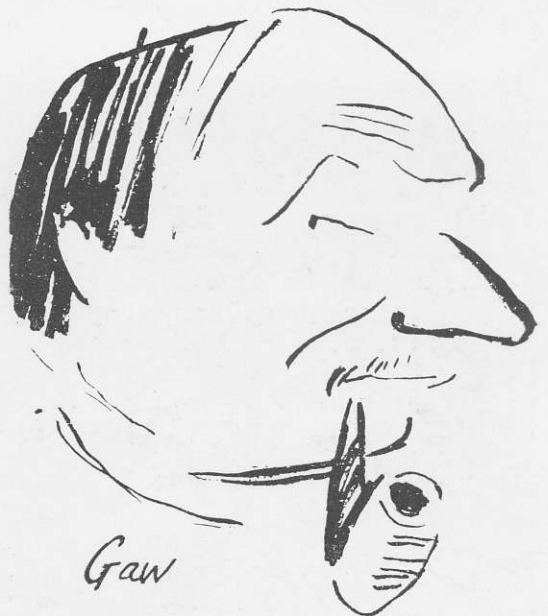
...alltnog, Göteborg har alltså en konstnärskår. Den har bildat Göteborgs Konstnärsklubb, som icke är en förening för gemensamma utställningar — det är en sak som överlåtes åt fri gruppbildning — men sammanslutning för inbördes hjälp och trevnad, i likhet med andra yrkesgruppers, läkares, juristers o. s. v. I den mån ett samhälles konstutövare kunna sägas ge sitt bidrag till dess kulturella fysionomi, så torde också Göteborgs Konstnärsklubs undangömda värv falla inom ramen av göteborgskt kulturliv.

Du lär inte, när i högtidliga stunder ett lokalpatriotiskt debet och kredit uppgöres, försumma att på kreditsidan jämte Götaverken och S. K. F. nämna den förnäma tradition varom högskola, teater, muséer och konserthus vittna. Kanske är Du i ett festligt ögonblick lycklig nog att härtill kunna foga någon klädsam detalj om Valands målarskola, Carl Larsson som lärare där och Albert Engström som elev. Jag vågar försäkra Dig om det ur kulturell-dekorativ synpunkt olämpliga i att till debetsidan eller glömskan överlämna förekomsten av aktiva och strävande konstnärer i vår egen tids Göteborg. Upp med den saken på kreditsidan bara, det gör sig bra utåt."

Tack vare VUMBEN fick klubben en kassa, och den behövdes under dessa för göteborgskonstnärer mycket magra år.

Klubben tackar Vumbisterna!

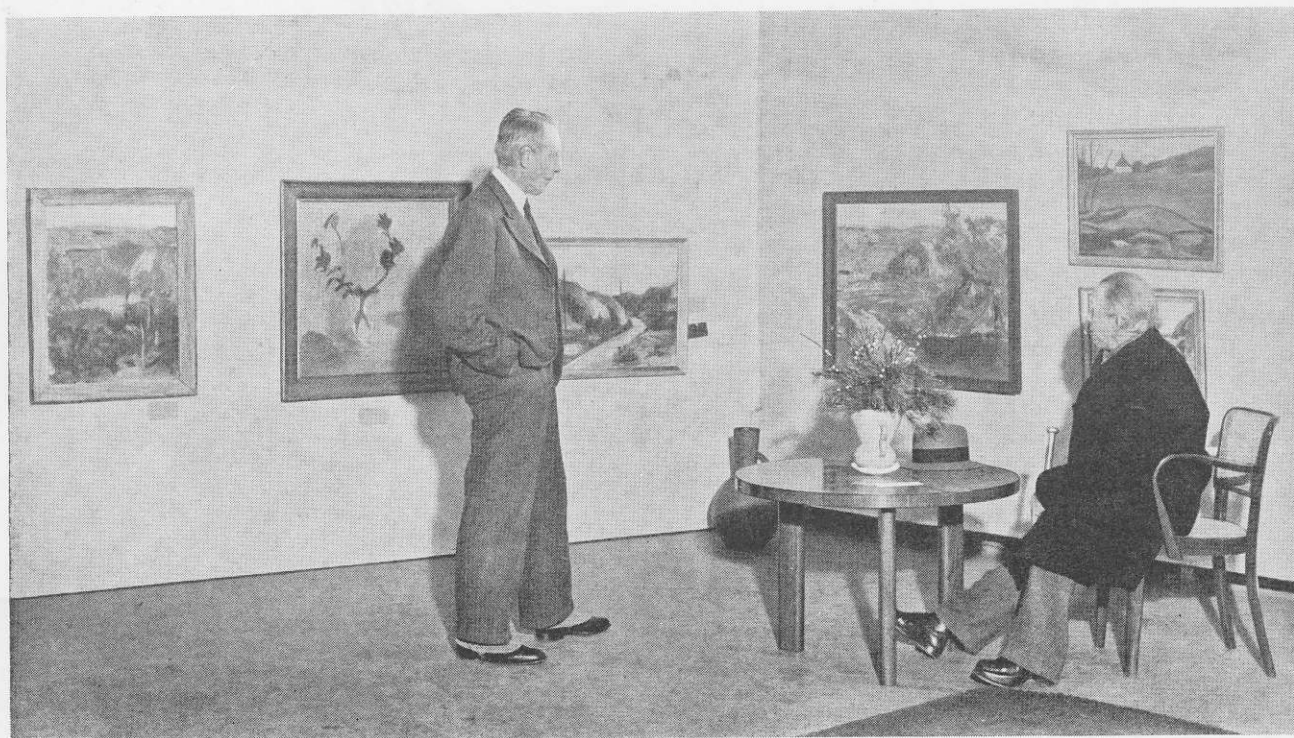
C. T. Holmström en vumbisk diktare, alltid redo att bestiga Pegasen för klubbens bästa.

Becq — klubbens förste sexmästare och var med redan anno 1933.

Gunnar Wallin — klubbens initiativtagare och sekreterare sedan starten.

FINLANDSUTSTÄLLNINGEN

Ur klubbprotokollet för den 9 dec. 1939.

"Ordföranden framlade ett uppslag — ursprungligen kommet från Frithiof Swensson — som gick ut på att anordna en konstutställning till förmån för Finland. Konstverk skulle skänkas av medlemmarna och hela bruttoinkomsten oavkortad gå till finska evakuerade barn.

**Konstutställningen
för Finland succé**
Sålt för 3,740 på två dagar

Rubrik ur
dagspressen

Ordföranden (Alex Langlet) hade redan försäkrat sig om lokal i Centrumhuset vid Ö. Hamngatan — och det gällde bara att slå till."

För förverkligandet av planen tillsattes en kommitté som fick följande sammansättning: Sigfrid Ullman, Nils Nilsson, Hjalmar Eldh, Kristian Lundstedt, Alex Langlet, Tor Bjurström och Frithiof Swensson.

Samtliga konstnärer i västra Sverige inbjöds att skänka alster genom ett upprop och öppningsdagen fastställdes till den 17 dec.

Ur klubbens årsberättelse den 4/2 1940:

"Resultatet blev över förväntan gott. Summan som översändes till Finska legatio-

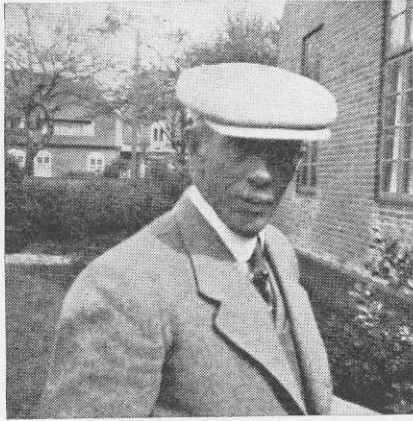
nen i Stockholm, uppgick till Kr. 8,700:—."

Några tidningsrubriker:

"Försäljningen har pågått sedan en vecka före jul, och tills dato ha vi fått in något mer än 7,000 kr. Det hade ingen vågat ens drömma om".
(G. M. P. 23/12)

**Rekordstart för
konstutställning
för Finlandshjälp**
Konstnärsklubben sålde 18
tavlor på två timmar.

Rubrik ur
dagspressen

Alex Langlet — klubbens avhållne ordförande. Snapshots från Skagenutflykten av Folke P.

Klubbens "vackraste" lucior. Gunnar Romdahl o. Frithiof Swensson

Från en glad lussefest.

Klubbmästarinnan Inga Englund-Kihlman.

Folke Andreasson tecknad under en klubbafton av Ivan Ivarson

Paletten är Konstnärsklubbens tidning. Den startades 30 maj 1939 och spåddes av pessimister en snar hädanfärd. Men tidningen lever alltjämt och utkommer varje år med fyra nummer som god reklam för klubben och till stor glädje för prenumeranternas skara. Det har till och med blivit överskott och Paletten har varje år kunnat dela ut stipendier eller inköpa konstverk, som utlottats bland prenumeranterna. Paletten är i år livskraftigare än någonsin. Bilderna här visa olika omslagvignetter alltifrån starten.

GÖTEBORGS KONSTNÄRSKLUBBS STYRELSE 1933—1943

ORDFÖRANDE

Sigfrid Ullman 1933—39
Alex Langlet 1939—

VICE ORDFÖRANDE

C. T. Holmström 1933—37
Folke Persson 1938
Nils Nilsson 1939—

SKATTMÄSTARE

Evald Björnberg 1933
Hjalmar Eldh 1933—37
Johan Nilsson 1937—

SEKRETERARE

Gunnar Wallin 1933—

VICE SEKRETERARE

Filip Wahlström 1933—36
Frithjof Swensson 1936—38
Gunnar Fagrell 1938—41
Carsten Hvistendahl 1941—

KLUBBMÄSTARE

Bror Cederquist 1933—35
Folke Persson 1935—37
Magnus Bjursten 1937—39
Inga Englund-Kihlman 1939—

VICE KLUBBMÄSTARE

Poul Kanneworff 1933—36
Bror Cederquist 1936
Sigge Jernmark 1937
Inga Englund-Kihlman 1938
Joel Mila 1941—

REVISORER

Hjalmar Eldh
Oscar Molitor
Gunnar Fagrell
Folke Persson
Sigge Jernmark
Sten Larson
Alex. Langlet.

Teckning av Hjalmar Eldh

Den 7/2 1936 gjorde KVINNAN sin entré i den
dittills enbart manliga sammanslutningen.

Hittills har det gått bra!